
EDITORIALS

Eleccions arriscades

Pàg. 2

**El canvi climàtic, el
desafiament més gran**

Pàg. 4

**Un any de
'política&prosa'**

Pàg. 6

ENTREVISTA

**Anne Applebaum «Tot
període de canvi extrem
produeix ansietat,
i la gent té por»**

Mar Calpena

Pàg. 9

CORREU INTERNACIONAL

La guerra més llarga

Lluís Bassets

Pàg. 14

SOCIETAT

**Tres homes sense
ombra: Aub, Gaos,
Chamisso**

Raimon Obiols

Pàg. 16

CULTURA

**Creativitat i forma:
Wagner a Bayreuth**

Encarnació Roca Trias

Pàg. 21

També hi eren

Marta Pessarrodona

Pàg. 24

POLÍTICA

**L'Amèrica Llatina pertany
al món occidental, a la
seva manera**

Jean-Jacques Kourliandsky

Pàg. 26

**Saturació normativa,
antesala del desastre**

Antón Ferré

Pàg. 29

DOSSIER

**El canvi climàtic
ja és aquí**

Antonio Madridejos

Pàg. 31

**Les muntanyes poden
salvar el món**

Bernat Claramunt López

Pàg. 36

**Megaincendis, entre el
caos i l'oportunitat**

Paco Castaños i Rocío Martínez-

Sampere

Pàg. 39

L'energia d'aquest segle

Eric Suñol

Pàg. 43

Canvi climàtic i salut

Toni Sitges-Serra

Pàg. 47

Del Pirineu al Delta

Antonio Cerrillo

Pàg. 51

**Tots els camins duen
a l'ecologisme**

Bernat Lleixà

Pàg. 55

ÀLBUM

**Imatges d'un desastre
planetari**

Xavier Jubierre

Pàg. 58

**Economia circular, un
concepte sense manual
d'instruccions**

Verònica Kuchinow

Pàg. 65

RETRAT

El planeta sencer al cap

Milagros Pérez Oliva

Pàg. 69

PARAULA DE...

**Francesc de Carreras,
intel·lectual ciutadà**

José A. Sorolla

Pàg. 74

PENSAMENT PROPI

**Gabriel Ferrater, un
llegat que encara batega**

Andreu Jaume

Pàg. 80

AFINANT

**El Brexit contra
Beethoven**

Rosa Massagué

Pàg. 87

SENSE SOROLL

**Llampecs,
reverberacions, abismes**

Ponç Puigdevall

Pàg. 90

DESTIL·LATS

**La precarietat política i
els seus costos**

Jaume Bellmunt

Pàg. 93

CULTURA VISTA

Cultura i senectud

Fèlix Riera

Pàg. 96

BATECS

**Passeu, passeu:
l'escriptor Jaume Sisa**

Jordi Gràcia

Pàg. 98

Eleccions arriscades

Res no garanteix que després dels nous comicis la correlació de forces es mantingui i aboqui a una tercera repetició

El 10 de novembre els ciutadans espanyols tornarem a ser cridats a les urnes. Es tracta de la quarta ocasió en menys de quatre anys que se celebren eleccions generals, una cosa mai vista fins ara a Espanya. Des de la transició i fins fa poc les legislatures solien tenir una durada més llarga, però des del 2015 la inestabilitat s'ha apoderat de la vida institucional espanyola. Des d'aleshores tot han estat situacions inèdites: repetició electoral el 2016 per la incapacitat d'investir un president del govern, la primera moció de censura exitosa de la història el 2018, i ara, altra vegada, una repetició electoral, la segona consecutiva.

L'absència d'experiències prèvies fa difícil preveure quins poden ser els resultats de les noves eleccions. La hipòtesi més plausible és aquella que prediu que serà penalitzada la força política percebuda com la culpable de la manca d'acord i del consegüent avançament electoral. I aquí tots els partits ha mirat d'espolsar-se les culpes però no tots tenen la mateixa responsabilitat.

El principal argument del PSOE és que els dos partits amb qui podria haver fet go-

vern han estat poc cooperatius, perduts per les ambicions personals. Ciutadans, amb qui sumava majoria donant lloc a una coalició mínima guanyadora i ideològicament viable, va preferir traçar una línia vermella a Pedro Sánchez i sacrificar un benefici immediat com era l'entrada al govern, la qual cosa li hagués permès, també, consolidar el partit, per un eventual benefici posterior, superar el PP i erigir-se en la principal alternativa al PSOE, extrem que cap enquesta no albirava.

Podemos, per la seva banda, va exigir, com al 2015, incorporar-se al govern. Els socialistes s'hi van resistir perquè aquesta incorporació no garantia la majoria absoluta i els lligava de mans per a ulteriors negociacions però finalment va accedir-hi, això sí, vetant la presència de Pablo Iglesias a l'executiu i oferint una vicepresidència i tres ministeris, una oferta amb data de caducitat feta el mes de juliol que Podemos va refusar.

De res no van servir les converses de darredra hora quan tota la confiança s'havia esvaït ni l'oferta *in extremis* de Ciutadans d'abstenir-se a canvi d'unes condicions inassumibles per als socialistes. Al final es va posar

de manifest l'escassa utilitat dels nous partits, almenys en termes de formació de govern, en ambdós casos per les ambicions personals i per un excés de tacticisme.

Segurament el PSOE tampoc no s'hi va esmerçar prou. La negativa de Ciutadans l'abocava a una entesa insuficient amb Podemos que el tornava a deixar a mercè dels partits independentistes, una experiència que no volia repetir, i d'aquí que la repetició electoral esdevenia l'opció menys dolenta alimentada per les expectatives de sortir reforçat i governar en solitari amb aliances i acords variables. El PP, és l'únic dels grans partits al qual possiblement no se li pot atribuir cap responsabilitat, ja que va fer el que s'espera del principal partit de l'oposició.

Les eleccions arriben en un moment difícil. La combinació de la gestió a Catalunya de la sentència del judici al *procés*, l'empitjorament de la situació econòmica i la incertesa de l'Europa post-Brexit plantegen un escenari gens plàcid, sobretot per al PSOE. L'escalfament dels ànims a l'independentisme després de les detencions d'activistes acusats de terrorisme, i la nova crida a la mobilització massiva al carrer, en el benentès que alguns, com el Tsunami Democràtic avalat per Carles Puigdemont, creuen que la resposta a la sentència serà la darrera gran oportunitat per posar en tensió l'Estat, i altra vegada les juguesques del govern i del parlament que al debat de política general va aprovar una resolució avalant la desobediència institucional que va encendre totes les alarmes.

Això explica que es torni a plantejar la possibilitat d'aplicar l'article 155, amb les dificultats que comportaria fer-ho per part d'un govern en funcions i amb les Corts Generals dissoltes, o bé d'activar la Llei de Seguretat Nacional que permetria

actuar de manera profilàctica. Torna a planar el fantasma de la tardor del 2017: possibilitat de desbordament social i alguna forma de limitació de l'autogovern.

A tot plegat s'hi ha d'afegir una nova variable, els canvis en l'oferta política respecte a les eleccions d'abril. La decisió d'Íñigo Errejón de presentar-se divideix encara més l'espai de l'esquerra i la seva presència podria absorbir part del votant descontent amb l'actuació de Podemos taponant la recuperació del PSOE.

Per primera vegada hi ha tres partits competint a l'esquerra i tres a la dreta encara que l'increment de la fragmentació pot ser compatible amb un increment de la concentració de vot en PSOE i PP, que es poden veure reforçats. I a Catalunya, que la CUP hagi optat per concórrer a unes eleccions generals altera l'espai de competència independentista i afecta les expectatives de Junts per Catalunya i ERC.

La campanya serà més curta de l'habitual, vuit dies, un canvi recent previst com a mesura d'estalvi en cas de repetició electoral. D'estalvi econòmic però també d'una disputa partidista que s'ha mantingut des de les eleccions d'abril i que és la responsable del fracàs. La gran incògnita és quina serà la reacció d'una ciutadania fatigada i decebuda amb uns representants que no han estat capaços de complir amb les seves obligacions.

No ha d'estranyar que ja hi hagi veus que demanen introduir canvis institucionals que garanteixin la formació de govern, evitin el bloqueig i la possibilitat que els partits recorrin al botó nuclear de la repetició electoral sols per l'ambició de millorar la seva posició. Al cap i a la fi res no garanteix que després de les noves eleccions la situació sigui millor i que no anem abocats a una tercera repetició. ●

El canvi climàtic, el desafiament més gran

Urgeixen consensos transversals generosos que no responguin a interessos domèstics o de partit

Ara ja no val a badar. El canvi climàtic ja és aquí. Els advertiments, titllats per molts de catastrofistes, que des de fa un bon grapat de dècades, científics, experts i ecologistes ens anaven anunciant, són una realitat.

Les estadístiques dels últims anys així ho fan palès: Els rècords de temperatures a tot el món, el creixent desglaç dels pols i de les glaceres alpines, els huracans cada cop més potents i a latituds més septentrionals, els incendis devastadors, l'avanç dels deserts... Amb aquestes dades sobre la taula, el grup d'experts de l'ONU sobre el Canvi Climàtic és així de contundent ja en el primer paràgraf del seu document mare: «Estem davant el desafiament més gran del nostre temps i ens trobem en un moment decisiu. Des de pautes meteorològiques canviants que amenacen la producció d'aliments, fins a l'augment del nivell del mar que incrementa el risc d'inundacions catastròfiques, els efectes del canvi climàtic són d'abast mundial i d'una escala sense precedents. Si no es prenen

mesures dràstiques des d'avui, serà més difícil i costós adaptar-se a aquest efecte en el futur».

Afirmacions inquietants ens porten al que es coneix com «La variable antròpica», és a dir, la influència de l'activitat humana sobre el clima. La regulació estricta d'aquestes activitats ha de ser la política prioritària per revertir o si més no, aturar aquesta emergència planetària. Es necessiten canvis ràpids i de gran abast per frenar els pitjors efectes; el primer, aconseguir que les emissions netes mundials de CO₂ arribin a nivell zero el 2050.

Eric Suñol en aquest número de *política&prosa* ens explica que ja s'hi està avançant: «Avui en dia s'albira que la descarbonització de l'economia –no fer servir combustibles fòssils amb emissions de CO₂– s'accelerará durant els pròxims 20 anys. Evidentment en 20 anys aquesta descarbonització serà incompleta i quedaran activitats on la substitució del combustible fòssil serà més lenta, com ara el transport aeri o una bona part del gas natural».

► Un ós polar entre petits icebergs en fase de desglaç, a les illes Svalbard, a l'Àrtic, el 2016. Fotografia Band Alexander. Uppa Press, Zuma Press.

L'economia circular és una de les fórmules, encara avui molt poc esteses, que ajudaria a reduir els residus i alhora reutilitzar-los per crear altres empreses. Es tracta d'una nova estratègia empresarial que consisteix a unir diverses indústries i entitats —tradicionalment separades— en una sola xarxa on es busquin i es posin en marxa solucions innovadores, dins un mateix territori, per tal de maximitzar l'ús dels recursos: materials, energia, aigua, béns, experiència, logística... A través de la xarxa s'identifiquen oportunitats de negoci que donen lloc a transaccions comercials rendibles gràcies a donar valor afegit a recursos sobrers.

No està en joc el futur de la Terra, que sobreviuria sense nosaltres, sinó l'equilibri climàtic que ha fet possible la vida de 8.000 milions de persones. S'ha arribat a aquest punt d'urgència després de diverses i fracassades cimeres mundials pel clima. Assolint només acords de mínims i amb l'afegitó que s'han incomplert reiteradament.

Els actuals partits progressistes, hereus del fracassat model socialista, però que mantenen plantejaments polítics en pro de la igualtat, el benestar i la justícia social, el pacifisme, la defensa dels drets civils, el feminisme..... són els primers que han incorporat als seus programes la lluita contra el canvi climàtic. Ara, als països europeus abunden les carteres ministerials de Medi Ambient. També la Unió Europea, de la mà de la nova presidenta de la comissió, Ursula Von der Leyen, ha creat una vicepresidència exclusivament per lluitar contra el canvi climàtic. El socialdemòcrata holandès Frans Timmermans en serà el titular.

El nou centreesquerra és més conscient i responsable en aquest àmbit que els par-

tits populistes i conservadors. Aquests, en molts casos defensors dels interessos econòmics dels més poderosos i dels *lobbies* dels productors d'energia, s'han convertit en els negacionistes de facto de la urgència climàtica. No tant de paraula —a hores d'ara ningú sensat no s'atreveix a negar l'evidència— però sí amb els fets de les seves polítiques diàries. Trump, Bolsonaro o Vox a Espanya són uns dels actuals actors polítics més refractaris a la preservació del medi ambient. Aquest agost passat el president del Brasil va rebutjar l'ajuda que li oferia el G7 per apagar els incendis de l'Amazònia tot i les enquestes que diuen que gairebé el 80 % dels brasilers rebutgen l'explotació minera a les àrees de reserva ambiental o d'indígenes.

Des del punt de vista generacional, els joves són els que tenen més consciència ecològica. Els moviments reivindicatius per garantir un món habitable, com és *Fridays for Future* encapçalat per l'adolescent Greta Thunberg, marcaran les noves agendes polítiques. Els néts del Maig del 68 han pintat de verd la vella bandera roja dels seus avis culpant les anteriors generacions de no haver afrontat, en el passat, amb valentia i visió de futur la defensa del medi ambient.

Amb aquesta conscienciació popular, els partits que no prioritzen als seus programes mesures dràstiques per lluitar contra aquesta emergència mundial seran castigats per les urnes i romandran sense possibilitat de governar.

O ara o mai. Si els dirigents mundials no arriben a grans consensos transversals, amb generositat i sense avantposar els interessos domèstics o de partit, només ens quedarà preparar-nos amb resignació per entomar els pitjors efectes del canvi climàtic. ●

Un any de 'política&prosa'

La revista es consolida en un moment ben difícil

El número de la revista que el lector té a les mans és el que correspon al primer aniversari de la publicació. Ara fa un any vam sortir al carrer amb una portada on dèiem concisament «Per què?», títol de l'article editorial on resumíem els nostres propòsits. Volíem fer una revista al servei del diàleg, que atenès «especialment a la recuperació de la dignitat de la política, a la consideració que mereixen les persones i al respecte a la regla de joc, és a dir, a l'Estat de dret, a l'Estatut d'Autonomia de Catalunya i a la Constitució espanyola».

Amb dotze números publicats, això ja és una realitat. La publicació s'ha consolidat en un moment de ben difícil supervivència en el mercat dels mitjans de comunicació escrits en català i, el que és més important, s'han consolidat i han avançat les idees que propugnem i l'estil de periodisme que defensem.

El camí que hem recorregut, tot i ser curt i modest, resulta de la voluntat i l'esforç dels ciutadans que ens llegeixen, dels subscriptors i socis que han fet les seves aportacions i de l'equip de periodistes i professionals que han construït el projecte orientats per l'objectiu cívic i polític i sense pretensió de negoci o lucre. En una societat com la catalana, acostumada a obtenir subvencions i ajuts sota les coartades culturals i patriòtiques, hem confiat tan sols en la voluntat ciutadana, convençuts de la necessitat d'un espai

periodístic transversal, en el qual ni la llengua ni la cultura quedessin segrestades per l'unanimisme imperant.

Si es tractava de fer un exercici periodístic per demostrar que Catalunya, la seva llengua i el mateix catalanisme no són propietat de cap ideologia, i molt menys encara de propostes divisives i unilateralistes, ara ja tenim el resultat a les mans. En són testimonis les personalitats entrevistades i les firmes dels nostres articles, que abasten tota la pluralitat catalana sense exclusions d'ideologies.

Tot i l'especial dedicació a les qüestions polítiques més roents de l'actualitat del país, hem intentat també respondre a la inspiració fundacional de vincular la reflexió sobre Catalunya a la complexa realitat global. El darrer testimoni n'és aquest número 13, dedicat a la crisi mediambiental, que publiquem després d'un estiu de catàstrofes molt relacionades amb l'escalfament del planeta, com són els huracans al Carib, els incendis forestals arreu i les inundacions a la costa mediterrània espanyola.

Amb el primer aniversari no tan sols ens felicitem que *política&prosa* sigui una realitat sinó que a més convidem a qui ens llegeixi a contribuir a la seva consolidació, amb la lectura abans de res, però també amb la subscripció a la revista. Hem fet ja un any, però en volem fer molts més. Comptem amb vosaltres! ●